

Les dificultats del policentrisme

La llengua als mitjans de comunicació (A. Ferrando, col. Institut de Filologia Valenciana. Universitat de València, 1990, 289 pàgs.)

Sanchis Guarnier va posar en circulació, a finals dels setanta, la fórmula "policentrisme convergent" per tal d'arribar un dia a una llengua estàndard, comuna a tots els Països Catalans. La proposta no va caure massa bé en determinats sectors de la militància catalanista: semblava massa tímida i conservadora perquè la unitat de la llengua ja es donava per feta, bàsicament, pel model dels escriptors del Principat. En aquells anys d'entusiasme i de fe pancatalanista, la literatura marcava la pauta pel que fa a l'ús lingüístic, i molts passaren de la ratlla, usant en els seus textos, i fins i tot en el

parlar col·loquial, *barcelonismes* innecessaris.

Als vuitanta, però, aquest plantejament ha canviat notablement, per no dir que s'ha capgirat. Això s'explica perquè el context —amb l'autonomia— ja no és el mateix. La introducció de la llengua a l'escola —començant per l'educació preescolar— i als Instituts; la possibilitat —realitzada ja d'alguna manera— d'uns mitjans de comunicació oral en català, planteja una problemàtica molt complicada —ja que no es tracta d'un ús minoritari— a l'hora de pensar la llengua en funció dels seus diferents usos molts d'altres. De més a més, els mitjans de comunicació social, en exigir un tipus de llengua vàlid per a la comunicació oral, sembla que demanen tenir en compte els diferents àmbits dialectals en què es troben situats.

El particularisme —els particularismes lingüístics— han passat, així, a un primer pla.

No es nega la unitat de la llengua —encara que ja ha començat a caure la unitat del seu nom—, però s'ha posat cada vegada més èmfasi en el component valencià, i tal com ara es parla, —o en el barceloní, al Principat.

Per tal de plantejar tota aquesta problemàtica que ens ha vingut a sobre, l'Institut de Filologia Valenciana i el Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València van fer unes jornades el 1987. Les ponències i comunicacions apareixen ara, amb retard, aplegades en un volum que ha editat el professor Antoni Ferrando i que porta un text introductor i —"Qüestions d'urgència", de Joan Fuster, que matisa, mil·limètricament, els problemes, les dificultats i els objectius que cal tenir en compte. El llibre està integrat per ponències que analitzen els aspectes sociolingüístics de l'estandarització, o fan propostes concretes

de models lingüístics (A. Ferrando, Ll. Polanco, Emili Casanova), o són reflexions de professionals dels mitjans de comunicació (T. Mestre, J. Nogués, M. Molins, J. Lacreu), estudis teòrics com el de Vicent Salvador i la reproducció d'un assaig de Fuster que va ser publicat en forma de llibret per Tres i Quatre amb el títol *Ara o mai*.

Aquest volum conté també les comunicacions lliures que es van presentar a les Jornades. Tot plegat, una eina útil de reflexió per a conèixer els problemes i possibles solucions d'un estàndard valencià que no acabe, pràcticament, en un particularisme irreversible, tant pel que fa a nosaltres, els valencians, com als catalans del Principat i de les Illes. Si cada *Comunitat* va a la seua i s'hi accentuen —per raons pràctiques— els plantejaments d'acomodació local, el *policentrisme* serà cada vegada més *divergent*. J. Iborra

Pi i Margall i Rovira i Virgili: pare i fill

ANTONI ROVIRA I VIRGILI

LECTURA DE PI I MARGALL

Antoni Rovira i Virgili: *Lectura de Pi i Margall*. Edició i introducció a cura de Leandre Colomer i Calsina.

La Magrana i Diputació de Barcelona. Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme Català, 22. Barcelona. 1990. 200 pàgines.

Dins la història del pensament polític català Francesc Pi i Margall i Antoni Rovira i Virgili ocupen un lloc destacat. En certa mesura, tant Pi i Margall com Rovira i Virgili han assolit ja la categoria de clàssics. És per aquesta raó, si més no, que la *Lectura de Pi i Margall*, d'Antoni Rovira i

Virgili, resulta un llibre interessant. Però, i com sol succeir amb els clàssics, sempre hi ha alguna cosa més, alguns tipus de *missatge* més o menys actual.

En *Lectura de Pi i Margall* Rovira i Virgili du a terme una apologia del *pare*. I l'ús del terme *pare* no és del tot gratuït, ja que el mateix Rovira i Virgili es considera "fill espiritual" de Pi i Margall que aclama com "guia, mestre i senyor". I, com acostuma a succeir en les bones famílies, el fill parla molt bé del *pare*. En efecte, per a Rovira i Virgili l'autor de *Les nacionalitats* és un conjunt de virtuts: "noblement apassionat"; "en el seu pit cremava sempre el sacre foc dels ideals: ideals polítics, ideals morals, ideals estètics", etc. Però Pi i

Margall, si fem cas de Rovira i Virgili, és molt més! un perfecte representant del caràcter català i de la *catalanitat*. ¿De quin caràcter? ¿De quina catalanitat? Apuntin: "no era ostentós ni abundant"; "era enemic de les pompes externes en la seva vida i el seu estil"; "vivía, parlava i escrivia austerament"; "la modèstia de la seva vida i la sobrietat del seu estil coexistien, però, amb un gran amor a la puicritud", etc.

Si la personalitat, la "psicologia" diu Rovira i Virgili, de Pi i Margall és altament valorada, el mateix succeeix amb la seva producció intel·lectual. El federalisme pimargallià és considerat "ple de vida" i no gens abstracte ni filosòfic. D'altra banda, destaca el fet que Pi i Margall —a més d'intuir la dis-

tinció entre nació/estat— no cregués mai la típica acusació que sempre s'ha llançat al nacionalisme, la de ser reaccionari. I, en fi, a manera de resum, Rovira i Virgili assegura que les idees filosòfiques, religioses i socials de Pi i Margall ningú ha conseguit mai "refredar-les".

La majoria dels textos del llibre són d'ara fa 70 anys, i hi ha una sèrie de *missatges* (i perdoin l'ús d'un terme amb raó tan desprestigiat) no gens menyspreables. Per exemple: la idea que el nacionalisme no és per definició anacrònic; i la idea que el pacte és l'única forma digna i acceptable mitjançant la qual els pobles poden viure una mica millor. Llegint els clàssics, com es veu, tampoc es perd el temps. M. P. Perales